

Çocuk ve Ergen Odağında Cinsel Haklar Podcast Serisi

Çocuk ve Ergen Odağında Cinsel Haklar #1

Genç Evlilik mi Çocuk İstismarı mı?

Hazırlayan ve sunan: Nurgül Özz (Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, Çocuk ve Gençlik Çalışmaları Sorumlusu)

Konuk: Aslı Karataş / Avukat

Nurgül Özz (Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği): Herkese merhaba. Çocuk ve genç (12-20 yaş) için, 'cinsel haklar' konu olan podcastlerimizin (program veya canlı yayın) 1. bölümü var imdi, hoş geldiniz. Bu bölümde genç yaş evlilikte cinsel istismar (taciz/tecavüz/şiddet gibi) başlayarak ergenlerin evlilik kabuğuyla istismarının önünü açan af yasa (kanun) teklifini ve bu bağlamda çocuk haklarını konuşacağız, konuğumuz Avukat Aslı Karataş, hoş geldin Aslı, nasılsın?

Avukat Aslı Karataş: Hoş bulduk iyiyim teşekkür ederim, sen?

Nurgül Özz: Ben de iyiyim çok teşekkürler, daveti kabul ettiğin için de teşekkür ederiz.

Aslı Karataş: Ben teşekkür ederim davet için.

Nurgül Özz: Aslı, seni ve 'sebuka'yı takip ediyoruz ve tanıyoruz.

Dinleyenler/okuyanlar için de hem kendi hakkında hem de sebuka nedir, kısaca bahsedebilir misin (anlatabilir misin)?

Aslı Karataş: Tabi ki seve seve, "sebuka" yani; sen (SE) bu (BU) kadınların (KA) avukatı mısın? sloganının kısaltması, bir web (internet) sitesi ve bir instagram sayfası var ve burada içerik üretiyorum. İlk başta böyle başladı yola, avukat olduğum için hukukta cinsiyetçi düzenlemeler hakkında çalışıyorum, araştırmalar yapıyorum. Sonra iş yerinde cinsiyetçilik (kadın/erkek ayrımı gibi) konusunu çalışmaya ihtiyaç duydum, çünkü kendi yaşamımdan örnekler olduğu ve doğrudan kendi yaşadığım bir ayrımcılık olduğu için. Sonra iş yerinde cinsiyetçilik konusunun en önemli sebebinin ebeveynlik (çocuğa bakan kişiler, anne-baba da olabilir, örnek iki anne de olabilir veya amca-hala da olabilir) rolü olduğunu farkettim ve sonra ebeveynlik pratiklerinin cinsiyetsizleştirilmesi (kadın/erkek gibi ayırım olmadan) hakkında çalışmaya başladım. Son bir buçuk yıldır 'sebuka'nın çalışmaları böyle büyümeye başladı. Bu yıl Mart ayında, pandemiden (corona virüsten) önce benim bir kitabım yayınlandı, adı 'Uyuyan Güzel Uyandı'. Bir süredir onun üzerine çalışıyordum, masallardaki toplumsal cinsiyet rollerini inceleyen bir araştırma kitabı o da, böyle anlatabilirim çalışmalarımı.

Nurgül Özz: "Uyuyan Güzel Uyandı", harika, tebrikler kitap için de...

Aslı Karataş: Teşekkür ederim.

Nurgül Özz: Bu arada instagram hesabını takip ediyorum, aynı zamanda cinsiyetsiz ebeveynlik diye bir hashtag kullanıyorsun galiba değil mi?

Aslı Karataş: Evet.

Nurgül Özz: Ebeveynlik rolleri üzerine paylaşımlar yapıyorsun, belki ilgilenenler onu da takip edebilirler. Peki teşekkürler Aslı, şimdi bugün seninle özellikle aslında cinsel istismar af (affetme) kanun teklifi üzerine konuşmak istiyorum ama önce şu an var olan hukuki düzenlemeler hakkında da biraz bilgi almak harika olur. Bizim hep söylediğimiz birşey var özellikle evlilik konusunu konuşurken, 18 yaşına kadar her birey çocuktur diyoruz bunu çok duyuyoruz/görüyoruz. Hukuki olarak 'çocuk' tanımından başlayabiliriz belki, 18 yaşına kadar her birey çocuk mudur? Türkiye bu konuda ne diyor? Bir de belki Türk Ceza Kanununda çocuğa yönelik cinsel suçlar bölümünde neler var? Bununla başlayabiliriz.

Aslı Karataş: Tabi ki, istersen önce ceza hukuku ile başlayalım, söylediğin kesin doğru, 18 yaş altında herkes çocuktur Türkiye hukukunda. Ceza yargılaması ceza hukuku olarak baktığımızda tahmin edersin, özneler (insanlar) bir fail (suçlu) olabilir ya da mağdur (kendisine kötülük yapılan/olayı yaşayan kişi) olabilir. İştirak eden (olaya katılan kişi), azmettiren (suçu yapmasına destek/örnek olan) kişilerden değil, olayı yaşayan (suçu yapan ve suç başına gelen kişi) bahsediyorum (söylüyorum). Çocuğun fail (suçlu) olduğu durumlarda, ceza muhakemesi hukuku devreye girer. Ne yapılacağı, o islah evleri herkesin bildiği şeyler. Adliyeye (mahkeme yeri) giden görür, 'çocuk ağır ceza mahkemesi' yazar mesela, o çocukların fail (suçlu) olduğu mahkemelerdir onlar. Bir de mağdurların (kendisine kötülük yapılan/olayı yaşayan kişi) çocuk olduğu durumlar var. 18 yaşından küçük olan kişilerin suça maruz kaldığı haller var. Mağdur kelimesi politik (siyasi) olarak doğru bir kelime değil, 'hayatta kalan' demek lazım ama kanunda mağdur diye geçiyor hep. Bütün Türk Ceza Kanununda mağdur diye geçiyor, o yüzden ben kanunla aynı olabilmek için, mağdur kelimesini kullanacağım ama o açıklamayı da yapmış olayım. Doğru kelime 'hayatta kalan' demek. Dolayısı ile çocukların suça maruz kalan oldukları durumlarda başka düzenlemeler var. Onların ayrı ihtisas mahkemeleri yok, o suçun mağduru çocuk olduğu hallerde de ağır ceza mahkemelerinde dosyalar görülüyor. Şimdi cinsel suçlar olarak baktığımızda, Türk Ceza Kanununda cinsel saldırı suçu vardır, cinsel saldırı suçunun basit hali- nitelikli hali vardır, bir de cinsel taciz suçu

vardır. Şimdi cinsel saldırı suçunun mağduru yetişkindir zaten. Biraz ondan başlamak istiyorum çünkü taciz ve saldırı arasındaki farkı bilmiyor insanlar, neden medyanın biraz yanlış kullanması yüzünden. Şimdi mesela otobüste tacize uğradım dersiniz birisi sizin kalçanızı elledi mesela, otobüste sizin kalçanızı elleyen kişi sizi taciz etmez, size cinsel saldırıda bulunmuştur. Ama cinsel saldırının basit hali nitelikli hali vardır, kalçanızı ellediği halde bunun basit hali gerçekleşmiştir. Vücuda organ ya da sair cisim sokulması halinde nitelikli hali gerçekleşmiştir ama vücuda bir temas varsa bu bir cinsel saldırıdır ve o suç olarak cezalandırılır. Cinsel taciz suçunda hiç temas yoktur, birisi size laf atmıştır, kendi cinsel organını göstermiştir, karşınızda soyunmuştur, sizi soyunmaya zorlamıştır, cinsel içerikli görüntü seyrettirmiştir, mesaj atmıştır, penisinin fotoğrafını göndermiştir, bunların hepsi cinsel tacizdir. Burada temas yoktu, şimdi cinsel saldırı suçunun cezası çok daha ağır tahmin edeceğiniz üzere. Dolayısıyla otobüste kalçanızı elleyen kişi aslında ciddi bir suç yapmış oluyor. Cinsel saldırı suçunu işlemiş oluyor. Cinsel saldırı suçunun çocuklardaki görünümünü cinsel istismar suçu. Dolayısıyla; bir temas varsa, fiziksel bir temas varsa, basit hali olabilir, nitelikli hali olabilir. Cinsel istismar suçunu, bunu sarkıntılık düzeyinde kalmış ya da nitelikli hali olarak ayırımını yaparlar. Netice olarak istismar suçunda temas vardır, mağdur olan çocuktur. Faili (suçlu) çocuk da olabilir, yetişkin de olabilir ama mağdur (kendisine suç yapılan kişi) çocuktur cinsel istismar suçunda. Cinsel tacizin gene tek bir suç kategorisi (TCK105) faili, mağduru yetişkinse başka, çocuksa başka ve aynı madde içinde düzenlenmiş. Ama cinsel saldırı yetişkinlere işlenir, cinsel istismar çocuklara işlenen bir suçtur. Cinsel istismar suçu başlığı altında da çocukları yaş kategorilerine ayırıyorlar. Normalde biz bunu tanıkların, failerin çocuk olduğu grupta da görürüz, 8/12, 12/15, 15/18 yaş grubu vardır, 12 yaş altı zaten ceza evi, ıslah evine gönderilmez, onun ayrı psikolojik ve rehabilitasyon merkezlerinde vb. görülmesi sağlanır. Hep böyle Türk filmlerinde çıkar ya; 12 yaşındaki çocuğun eline silah verirler -senin zaten şeyin yok, sen az yatarsın ya da 13 yaşında falan, öyle şeyler. Onu geçiyorum, mağdur olduğu hallerde de yaş grupları vardır; 12/15 - 15/18 yaş grubu cinsel suçlar bakımından çok önemli, çünkü 15 yaşından büyük çocukların bir cinsel eylemin muhatabı olması halinde rıza (onay) kavramı işin içine giriyor. Yani "onay" daha

doğru ifadeyle aslında. Ve onayı varsa bu ilişkiye gene suç, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, cinsel istismar gibi ağır bir suç değil çünkü rızası olan bir kişi, 15/18 yaş grubunda, kendi rızası ile cinsel ilişki yaşıyor. O zaman reşit olmayanla cinsel ilişki suçu yaşanmış oluyor. Rıza yoksa zaten istismar, 15 yaşından büyükse de, küçükse de, 18 yaşın altı her şekilde istismar. O yaş kategorileri ona göre içinde gene 15 yaş rıza ayırımında söz konusu istismar suçunda.

Nurgül Özz: Yani o zaman anladığım kadarıyla; her iki durumda da, yani bir yetişkinle bir cinsel davranış söz konusu olduğunda onay olsa da olmasa da aslında suç teşkil ediyor.

Aslı Karataş: Evet, hem cezası az hem de mesela reşit olmayan (18 yaşından küçük) kişiyle cinsel ilişki suçu şikayete bağlı. Cinsel istismar suçu kamu (devlet) davasına dönüşüyor, yani şikayet geri alınamıyor. Başka teknik detayları var, ama hani hukuki o altyapısı daha sade vatandaş açıklamasıyla söyleceksek, o daha ağır bir suç aslında, çok daha ağır bir suç olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda bu 12/15 yaş grubuyla alakalı 2016'da yapılan bir kanun değerikliği var. Ama ona herhalde biz infaz yasası sırasında geçen taslakta değinebiliriz.

Nurgül Özz: Evet birazdan o konuya da gelicem tekrar ama özellikle bu 18 yaşına kadar her birey çocuktur dediğimiz zaman, evlilikle ilgili yasa var aslında, o konudan bahsetmek istiyorum. Burada söz konusu aynı zamanda evlilik konusunda düzenlemeler olduğu için, hukukta nasıl bu düzenlemeler? Yani Türkiye'deki evlilik yaşi hakkında herkesin kafası çok karışık. Bildiğimiz şey; 18 yaşına kadar herkes çocuktur ve aslında çocuklar evlenemezler. Ancak 18 yaşından sonra mümkün, ama bu pratiğe baktığımızda öyle olmadığını görüyoruz. Çocukların 17, 16 yaşında evlenebildiğini görüyoruz. Bunu sağlayan esneklikle hukukta, o düzenlemeler nasıl? Belki biraz bundan bahsedebilirsin.

Aslı Karataş: Tabi, şimdi reşit olma yaşı 18'dir. Dolayısıyla hukukta -biraz böyle bu teknikle bakmak lazım; reşit olmak demek fiil ehliyetine sahip olmak demek. Dolayısıyla reşit olursunuz (18 yaşına gelirsiniz) ve aynı zamanda evlenebilirsiniz, oy kullanabilirsiniz, ehliyet alabilirsiniz, bankada hesap açabilirsiniz, kira sözleşmesi yapabilirsiniz. Yani reşit olmanın size verdiği bir fiil ehliyeti vardır ve o ehliyetten doğan şekilde bütün haklarınızı kullanabilirsiniz. Ama kanun diyor ki 18 yaşı zaten reşit olma yaşıdır, veli (aile) izniyle, çocuğun anne-babası izin verirse 17 yaşında da evlenebilir diyor. Ve evlenmek kişiyi ergin kılıyor yani evlendiği zaman zaten reşit oluyor. Üstüne üstlük, hakim kararıyla, olağanüstü hallerde 16 yaşında da evlilik izni verilebilir diyor. Yani ilk medeni kanunun tarihi 1926, sonra işte 2001'de tekrar yeni bir kanun yapılıyor. 1926 kanununu bir görseniz korkunç bir kanun. Evin reisi babadır filan diyen bir kanun çünkü dönemin koşullarına göre hazırlanmış. Sonra 2001-2002 kanunu gene aynı şekilde, ama yıl oldu 2020, dolayısıyla artık o olağanüstü evlilik yaşı 16 diye bir gerçeklik varken, kanun buna izin vermişken, kafalar o yüzde karışıyor yani o kişi evleniyor 16 yaşında. Bir yandan bankada kendi adına hesap açma yetkisi olmayan bir kişi evlenebilmiş oluyor. Ve o olağanüstü hallerde hakim kararı ile denen cümle genelde; kız çocuğunun hamile olduğu haller oluyor.

Nurgül Özz: Hukukta böyle bir olağanüstü durum ihtiyacı doğmuşsa bu bir ihtiyacın göstergesi, ne acaba o ihtiyaç diyecektim?

Aslı Karataş: Aynen öyle, bu çocuk söz konusuysa, yani çocuğun hamile olması ve bebeğinin olması sözkonusuysa. Dolayısıyla böyle bir düzenleme var, yani evlilik yaşı 18'dir diyebileceğimiz katı bir düzenleme yok. Böyle esnetilmiş alt başlıkları var, 17 ve 16 yaşında evlemeye izin verilen. Bu da bence çok önemli bir düzenleme, evlilik ehliyetiyle ilgili; 2015'e kadar resmi nikah olmaksızın imam nikahı kıyılması suçtu, yani imamın önce evlilik cüzdanını görmesi gerekiyordu o dini ritüeli gerçekleştirebilmek için. Yani imam nikahı denmiyor tabi buna, dini nikah deniliyor. Kilise nikahı için de geçerli. Önce resmi nikah şartı vardı. Biraz tuhaf onun cezası da böyle hapis cezası gibi bir cezaydı, hani infaz

edilmese (yakalanmasa) bile, bir suçtu. 2015'te anayasa mahkemesi kararıyla bu durum suç olmaktan çıkarıldı. Sebebi de şu; birlikte yaşayanlara ceza yok ama resmi nikahsız imam nikahlılara niye ceza var gibi bir sebebi vardı. Çok liberal bir yerden yapılmış bir düzenleme gibi görülse de Türkiye'de yaşayanlar olarak, bu düzenlemeye neden ihtiyaç duyulduğunu ve böyle bir düzenlemenin kaldırılması halinde ne gibi tehditlerle karşı karşıya kalabileceğimizi biliyoruz. Evlilikle ilgili de, aslında güncel diyebileceğimiz ve tehdit olarak görebileceğimiz bir konu da bu. Tabi ki ben de hapis cezası olmasını öngörmüyorum (düşünmüyorum) muhakkak (kesim), bu benim de politik görüşüme (siyasi fikrime) aykırı (zıt). Fakat orada bir resmi nikah yapmaksızın dini nikah yapabilirsiniz motivasyonunun olması, teşvikinin olması, aslında o resmi nikahtaki düzenlemeyi ortadan kaldırıyor. Yani çünkü dini nikahta 18yaşındakiler imam nikahıyla evlenebilir diye birşey yok, ya da bizim kanunumuzda, imam nikahlı olanların miras hakkı, velayet hakkı, nafaka hakkı, böyle şeyler düzenlenmemiş. Birlikte yaşayanların düzenlemesine baktığımızda şimdi Avrupa örneği, bizim medeni kanunumuzun mehazı (örnek alındığı yer) İsviçre'dir. İsviçre medeni kanunundan alınmadır, şimdi İsviçre bugün "domestic partnership" dediğimiz şeyi konuşuyor, birlikte yaşamamanın hukuku var, onun hukukunu düzenliyorlar, diyor ki: bu kişi, bu kişiyle birlikte yaşıyorsa, kaç zamandır, şöyle böyle koşullar altında, onu düzenliyor. Ve onun mirasçısı da olabilir, nafaka hakkı da olabilir, velayet düzenlemeleri ona göre yapılabilir vesaire, buna bir regülasyon (düzenleme) getiriyor. Bunun gitmesi gereken yer budur ama bunu hiç bu regülasyon (düzenleme) yapmadan olursa, dezavantaj getireceği gruplar var.

Nurgül Özz: Birlikte yaşamak hakkı demişken ya da birlikte yaşayanlar demişken, burada şey de geliyor aklıma, biz mesela çocuk haklarını konuşurken, çocuk katılımı önemli ve aslında şu an şey de tartışılıyor: çocuklar neden oy kullanmıyorlar? Çocuklar oy kullanamazlar mı aslında? Bu konuya baktığımızda mesela evlilik yetişkinlere ait bir durumdur diyoruz ya, bu konuda ne düşünüyorsunuz? Neden evliliğin yetişkinlere ait bir durum olduğunu vurguluyoruz?

Ve biraz da tema üzerinden sorarsam yani; evlilik sence ergenler için bir hak mıdır? Hak ihlali midir? Yani çünkü bazen bu bir hak olarak da tartışılıyor ya, ya da bazı mağduriyetler üzerinden aslında evlilik hakkı gibi de görülebiliyor. Bunu belki vurgulamamız iyi olur yani, evlilik neden yetişkinlere ait bir kurum diyoruz.

Aslı Karataş: Evet, evlilik hakkıyla alakalı dönen tartışmalarda mesela, yakın zamanda Ekrem İmamoğlu'na sordular falan ya işte, eşcinsel evlilikler konusunda ne düşünüyorsun? Sonra ben bir kaç tweet'de bunları okudum; evlenme meraklısı değiliz zaten, ama mağdur oluyoruz, çünkü gerçekten sen o insanla 10 yıldır berabersin belki, hayatında en yakın insan o, ama mesela yoğun bakımda yatıyorsa onun yanına giremiyorsun çünkü eşi değilsin legal (yasal) anlamda. Dolayısıyla bu hakkı istiyor aslında o insanlar. Yani hani o aslında "domestic partnership" dediğimiz kavramı regülasyona (düzenleme) hale getirirsek kimse evlenmek peşinde koşmayacak, insanların çoğu o nikah cüzdanının peşinde değil, evlilik hakların peşinde. Dolayısıyla o birlikteliğin getirdiği hakların muhatabının çoğunlukla yetişkinler olduğunu görüyoruz, olması gerektiğini düşünüyoruz diyeyim. Yani bir evlilik dediğimiz şey ya da domestic partnership, birlikte yaşamak dediğimiz şey nedir, bir yuva kurmak yetişkinlerin sorumlulukları paylaştığı, yetkileri ve sorumlulukları paylaştığı bir haneye (eve) sahip olmaktır... Şimdi çocuk o hanede sorumluluk sahibi olabilecek biri değil, ya da yetki sahibi olabilecek biri değil. Belli bir yaşa kadar, bir çocuk ihtiyaçları ve gelişimini sürdürebilmek için, velilerinin ya da yetişkinlerinin desteğine ihtiyaç duyar. Belli bir yaş grubuna kadar siz ona sorumluluk veremezsiniz. Söz hakkı vermek başka birşey mesela, oy hakkı başka birşey çünkü oy hakkında geçekten bunu konuşmalıyız. Belediye meclislerinin çocuk komisyonları (bölümleri) olmalı çünkü mesela; çocuk parklarındaki düzenlemeleri çocuklara sormalılar. Bu parklar plastik olmasın ahşap olsun çünkü kayarken elektrikleniyor demek için çocuk olmanız lazım. Yetişkin kişi kaydırakta oynamadığı için bunu düşünemez. Çok zaman önce, İngiltere'de bir haber okumuştum; telefon klübelerinin aşağıda olmasını istemişler. Artık kimse telefon klübesi kullanmıyor ama, bununla ilgili bir araştırmada verilen bir örnekti bu. benim okuduğum makalede. 12

yaşında bir çocuk diyor ki; keşke benim de boyum telefon klübesine yetişse. Yani mutlaka çocuk katılımı diyoruz, mutlaka çocukların politik örgütlenmesi diyoruz, mutlaka onlara danışılması diyoruz çünkü onların da haklarını kullanması gerek. Ama tam da senin dediğin gibi; evlilik hakkının zaten sübjesi (öznesi), muhatabı çocuk değil. Evlilik çocuk için bir hak değil. Tam tersi mağduriyet yaratabilecek bir durum. Tam tersi -sen o sorumlulukları üstlenecek olgunluğa henüz erişmemiş birisinin sırtına bu sorumluluğu yüklersen diğer haklarını ihlal etmiş olursun. Onu da belki sonrasında daha detaylandırabiliriz, çünkü o aynı zamanda biz bunu cinsiyetsiz (kadın/erkek ayrımı yok) ebeveynlik durumlarında konuşuyoruz. Ev içi iş bölümü, ev içi emeğin ücretlendirilmemesi gibi, kadın hakları mağduriyetleri için konuşuyoruz. O zaman onun çocuk hakları mağduriyetidir yani onun muhatabı çocuk olmuş olur bu durumda. Hem çocukluğu elinden alınmış olur hem de bütün bunları üstlenmek durumunda kalmış olur, diye düşünüyorum, sonrasında belki biraz daha açarız.

Nurgül Özz: Çok teşekkürler, birazdan da biraz daha bu haklarla ilgili konuşmaya devam edeceğiz zaten. Şimdi bu yasa tasarısıyla ilgili konuya gelebiliriz diye düşünüyorum. Bu cinsel istismar suçlarının evlilikte affedilmesi aslında ve evlilik yaşının düşürülmesi olarak daha çok konuşulan ve bilinen bi konu. Böyle bir af yasa (kanun) teklifi var ve son dönemde tekrar gündeme geldi, aslında faz paketiyle beraber tekrar konuşulmaya başlandı. Biraz bundan konuşalım istiyorum, yani nedir bu tasarı? Aslında tasarı aşamasını geçti sanıyorum artık teklif diyebiliriz.

Aslı Karataş: Yani teklif olarak sunuldu ama, daha doğrusu teklif olarak sunulacağı söylendi birgün önce. Sosyal medyaya atıldı bu bilgi, sonra ertesi gün meclise sunulan teklifte 10. madde hiç yoktu. Dolayısıyla bu maddeyi hiç sanki olmamış, hazırlanmamış, birisi onu uydurup kendi kendine word'de yazmış da sosyal medyaya atmış ortalığı karıştırmış falan gibi bir hava yarattılar. Yani bu meclisin gündemine hiç taşınmadı, sadece kamuoyunun gündemine taşındı aslında, sosyal medyaya taşındı, o af yasa

tasarısının içinde. Ama biz bunu kadın hareketi içinde çalışan, çocuk hakları aktivizmi yapan insanlar olarak biliyoruz ki hep böyle yapıyorlar zaten. Yani 2016'daki o TCK 103 değişikliğini de bir gecede yaptılar. Ve öncesinde işte o 2015'ten önce imam nikahı düzenlemesi geldi, 2016'da bu TCK 103'deki değişiklik geldi. Onu söyleyeyim hemen bir cümleyle: 15 yaş altında rıza aranmaz diyoruz ya, zaten rızaya bakılmaz, 15 altının rızası var mı yok mu diye sorulmaz bile. İki ayrı suç kategorisi yapmış, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel istismar diye. Dolayısıyla da cinsel istismarda diyordu ki: suçun 15 yaşından küçük çocuğa işlenmesi halinde, 18 yıldan az ceza verilemez. Bir üst ceza sınırı koymuş, yüksek bir cezaydı bu, 15 yaşın altı çocukların korunması amacıyla. O kanunda 15 yaş 12 yaşa düşürdüler, bu suçun 12 yaşından küçüklere, o zaman 12 -15 yaş arasına da rıza sormuyorsun, hem rıza sormuyorsun hem de o üst derece ceza, üst hadden cezalandırılmasına esneklik sağlamış oluyorsun. Yok 15 yaş altı değilde 12 yaş altı olursa en yüksek cezayı alsın. Burada da gene o zaman da aynı kulisleri (gizli konuşma) yaptılar. O zaman da dediler ki - 13-14 yaşındaki kız çocuklarını evlendiriyorlar o çocuklar hamile kalıyor ve doktorlar, hekimler bunu bildirim yükümlükleri (bildirmeleri gerekiyor) var, bildiriyorlar - çocuk, istismar mağdurdur diye. Sonra apar topar onun imam nikahlı kocasını hapse atıyorlar ve işte 12 yıla / 15 yıla yargılanıyor kocalar. Daha sonra bu kız çocuğu hem de bir de çocuğu (bebeği) oldu. Çok mağdur, kocası hapiste çok mutsuz, ne yer, ne içer, nasıl geçinir, çok mağdur oldu bu çocuklar, en iyisi bu kocaları hapisten çıkaralım. Ve bu 15 yaş 12'ye çekelim ki 12/15 yaş arası evlendirilmiş kız çocuklarının kocaları hapiste yatmasın. Böyle bir şey sundular, yani şunu mu yapmak gerekir? Bu 12/15 yaş grubu evliliği azaltmak için ne yaparız? Bunun çalışmasını yapmak gerekir. Bu evlilik mevcut evlilikse olmuş bir kere, bundan sonra da olabilir -çünkü ileriye dönük bu, bu kanun, değişti artık, bundan sonra 12 yaşından büyük çocuklarla evlenirlerse onlar çok da ceza almasınlar. Bu teşvik edilen bir uygulama mı olur? Dolayısıyla önce bunu yaptılar.

Nurgül Özz: Bir şey sormak istiyorum bu arada, aslında pratikte anladığım kadarıyla 15'ten 12'ye düşmesinin sebebi biraz ergenlik döneminin başlaması ve

ergenlikle beraber aslında hamile kalmanın mümkün olmasıyla ilgili bir durum da diye anlıyorum değil mi?

Aslı Karataş: Evet.

Nurgül Özz: Bu ergenliğin fiziksel olarak mümkün kıldığı gebelik (hamilelik) durumunda evlensinler ve aslında evlilik yoluyla gene bir şekilde bu istismar olmasın da o mağduriyet yaşanmasın...

Aslı Karataş: Evet tabi, zaten bunu da böyle söylüyorlar, bu da çok saçma. 12 yaşından sonra, 13 yaşından sonra, bu da kişiden kişiye muhakkak değişir ama ortalama rakamlara baktığımızda; 12/13 yaş itibariyle o hormonlar değişiyor. Kız çocuklarında memeler büyüyor, ona göre bir cinsel istek geliyor, libido (seks isteği) artışı oluyor, vücutta tüylenme oluyor. Şimdi vücudun buna hazır olması demek, vücudun bir cinsel ilişkiye hazır olması demek, evliliğe hazır olmak demek olarak yorumlanabilir mi? Çünkü evlilikte çok sorumluluk var, ona ek olarak "zina yapmasınlar evlensinler de seks yapsınlar" gibi bir argüman (düşünce) getiriliyor. Ama evlenmenin tek amacı seks yapmak değil, sonucu da bu değil. Dolayısıyla bu iksini aynı cümle içerisinde kullanmak kendi içinde de başka çelişkiler (zıtlıklar) barındırıyor. Bu af yasasında da gene evlenmekten bahsediyorlar yani "tamir edici evlilik" diye rezalet (çok kötü) bir müessese vardı Türk hukukunda. Şeyden bilirsiniz:'Fatmagül'ün Suçu Ne?' dizisinde, tecavüz eden kişiyle evlenirse, tecavüz eden kişinin ceza almıyordu. Dolayısı ile bu -bu sonra kalktı tabi çok şükür- buna benzer birşey aslında, bu geçirmek istenen, geçici 10. madde dedikleri. Diyor ki: bunu bahsedeceğin zaman işte nisan ayının ortasıydı, 10 Nisan 2020 tarihi itibarı ile mağdur ile failin (suçlu) evlenmiş olması, suçun işlendiği tarihte failin başka biriyle evli olmaması, madurun şikayetinin bulunmaması, suçun işlendiği tarihte madurun 14 yaşına girmiş olması, madur ile fail arasında 15 yıldan fazla yaş farkının bulunmaması halinde cezanın infazı ertelenir diyor. Şimdi bu her saydığım her satırın ayrı ayrı konuşulması lazım. Birincisi: 10.04.2020 tarihi itibariyle madurla failin evlenmiş olması yaşını - o bir fıkra, tamam mı,

teknik olarak konuştuğumuzda 104. maddenin 1. fıkrasının A bendi derler ya böyle, duyarsınız filmlerde falan, o fıkra değiştiği anda bu tarih silinmiş olur. '0 yıl önce de suç işlense, dün de işlense geçerli olur, o fıkranın değişmesi bir gecede bir meclis kararına bakar. Dolayısı ile o tarih bence bu hikayeyi sınırsızlaştırmak adına tehlikeli bir satır. İkincisi: madurun şikayetinin bulunmaması. Zaten 13 yaşında bir çocuktan bahsediyoruz, 13 yaşında bir çocuğun zaten "olayı var mı? bakmayız" demişken, bir taraftan da "şikayeti var mı? yok mu?" ya nasıl bakarız? şu tutarsız yaklaşım beni çıldırtıyor. Bu ülkede 30 yaşında kadınlar kendi hayatları hakkında karar veremiyorlar, aile tahakkümü (baskısı) yüzünden. 13 yaşındaki kız çocukları kendi hayatları hakkında karar verebilecek bir alana, özgürlüğe sahip değildir. Dolayısı ile şikayetinin bulunmaması çok saçma, yani bunun varlığı bile çok saçma.

Evet burada onay inşasından (ikna etmek) bahsedebiliriz belki. Tabi ki çocuğu ikna eden bir sürü durumda orada oluyor. Dediğine ek olarak yani zaten fikir belirtebilecek bir aile kurumuyla ilgili bir onaydan bahsedemezken, görece onay diye kullanılan şey de aslında bir onay inşası (ikna etmek) çoğu zaman.

Aslı Karataş: Tabi ki, aynen öyle, sana derse ki; bak senin kızlığını (bekaret) bozdu bundan sonra seninle kimse evlenmez, bu adamdan şikayetçi olma bak seninle evlensin diye tepesinde bir sürü insan konuşursa o kişi de şikayetçi değilim, kendi irademle şikayetçi değilim der kesin. Orda zaten öyle bir satırın var olmaması gerekir. şeyleri geçiyorum yani tehditleri -seni mahvederiz burda barındırmayız, aileni de seni de mahvederiz, şikayetini geri almazsan-ları, ayrı tutarak söylüyorum ki onlar çok daha yaygın. Dolayısı ile suçun işendiği tarihte madurun 14 yaşına girmiş olması bence esas garabet (sorun) burada. Hukukta hiç bir yaş girmiş olmak diye bahsedilmez, tamamlamış olmak diye bahsedilir, yani "18 yaşını tamamlamış kişi" ergen olur, 18 yaşına giren kişi ergen olmaz, çünkü 18 yaşına giren kişi dediğimiz zaman 17 yaşını tamamlamış, 18'den gün alıyor demek, tamamlamış olması lazım. 14 yaşına girmiş diyor aslında 13 yaşında, 13 yaş dese daha rahatsız olacak insanlar. 13 Yaş dememek için 14 diyor ve sonra

mağdur ile fail arasında 15 yaştan fazla yaş bulunmaması diyerek kendince bir yaş aralığı sunmuş. Onun için 15 yaş, 15 yaş diye akran mı olur? Jenerasyon atıyor, iki kuşak attı, konuşuyoruz ya şimdi, X jenerasyonu, Y jenerasyonu, 10 yıl var o jenerasyonların arasında, 15 ne yani! Dolayısı ile burada bir akran cinsel yaşamından bahesdiyor olamayız muhakkak, taraflardan birinin çocuk ötekisinin de yetişkin olduğu bir hikaye söz konusu. Cezanın infazı ertelenir demek; cezayı almaz demek, çünkü zaten şöyle bir şey koymuş; iki yıl süreyle denetimli serbestlik var, 3 ayda bir rapor yazıyor. Aile ve sosyal politikalar bakanlığından birisi gidiyor evliliğiniz nasıl gidiyor, herşey yolunda mı falan diye, iyidir kötüdür rapor yazıyor. 5 yıl içinde de failin kusuruyla boşanma olmazsa, o suç hiç işlenmemiş gibi kayıtlardan siliniyor. Bütün bu azmettirenlere, ortamı sağlayanlar, herkes için dosya düşüyor, bitti gitti, geçmiş olsun. Dolayısı ile bu bir af değil, bu bir cezasızlık. Bunu yaparsanız ve evlenirsiniz ceza almazsınız diyor. Bu çok tepki aldı, bu yasa tasarısı düştü tabi. Kadın örgütleri o gece uyumadı, kadınlar, twitter ayaklandı falan böyle herkes. Heryerden imza kampanyaları, savunuculuklar başladı. Sonra işte, ama biz öyle bir metin hazırlamadık ki ama nerden çıktı ki o metin falan gibi böyle bir tuhaf bir geri adım gördük yani hiç böyle bir şey olmamış da biz kendi kendimize uydurmuşuz gibi. Dolayısı ile bunu yokladıklarını biliyoruz, bir yokladılar ve yüksek bir tepki aldılar. Belki pandemi zamanı insanlar bunu umursamaz, gece vakti geçiririz diye düşünüyorlardı, ama tam tersi oldu. İnsanlar zaten pandemide canının derdinde bir de böyle bişey ekstra bir tehdite hiç tahammülü yoktu. Dolayısı ile geçiremediler, bu söz konusu bile olmadı. Ama hala bunun kamuoyunu oluşturduklarını görüyoruz. Adına "genç evlilik" diyorlar mesela, yani çocuk istismarı demek başka bişey, genç evlilik demek başka bişey. Dolayısı ile bu isimlendirmelerin ne anlama geldiğini biliyoruz. Bunu şeyde de görüyoruz mesela; kürtaj hakkı diye konuşmak başka bişey, "çocuk aldırma" demek başka bişey. 10 haftalık hamilelikte fetüsten çocuk diye bahsedersen, yarattığın psikolojik etkiyle kürtaj başka bişey. Dolayısı ile genç evlilik diyerek, bir tarafta kötüleme bir tarafta iyileme var. Burdaki istismarı güzelleme halinde yani zaten gençler evleniyor, zina mı yapsınlar, ne güzel yuva kuruyorlar, tuhaf bir ihlal güzellemesi oluyor.

Nurgül Özz: Yani kavramlar da oldukça önemli aslında, biz de dernek olarak, erken evlilik, çocuk evliliği ya da erken zorla evlendirme gibi kavramlar yerine özellikle "evlilik yoluyla istismar" ifadesini (kelimesini) özellikle kullanıyoruz. Çok teşekkürler, çok iyi özetledin aslında, bir iki şey eksik kaldı. Doğru anladıysam eğer; o zaman olağanüstü durumlarda 16 olabilen evlilik yaşının, aslında 13'e kadar indirilmesi, evlilikle beraber 13'e kadar indirilmesi gibi bir tehdit burada söz konusu olan. Bir de her ne kadar bir defaya mahsus deniyorsa olsa da aslında, o ilk belirttiğin ilk madde dediğin noktada bunun ucu açık bu tarihten itibaren dedikleri için, tek defalık değil de aslında süregelen bişey de olma riski var gibi anladım, doğru mu anlıyorum?

Aslı Karataş: Aynen öyle, daha önce de bunu gördük, bunu yaptıklarını da gördük, yani evlilik kurumunun nasıl bir zindana dönüştüğünü biliyoruz, Türk hukukunda evlilik içi tecavüzün tanınması (kabul edilmesi) bile 1990. Bu şu anda, şikayet bağlı, kamu (devlet) davası halinde ve soruşturulacak bir suç değil. Biz evlilik içinde kadınların ne kadar sömürüldüğünü (kullanıldığını) biliyoruz, yani ne kadar haklarının gasp edildiğini (yok edildiğini) biliyoruz. Bunu aynı zamanda kız çocuklarına, bunun öznesi yapma gayretini görüyoruz, onun için yani biz mağduriyetin nelere yol açacağını biliyoruz, onun için karşısındayız bunun. O yüzden de bu birisi çıktı -süper kadın vücudu, 12 yaş bişeyler dedi ya bir tuhaf, ekranlarda, o zaman bir sürü hikaye çıktı ve çok anlamlıydı. Mesela, benim babaannem de 14 yaşında evlenmiş, benim anneannem de 13 yaşında evlenmiş ve kaynanasından dayak yemiş kocası tarafından istismar edilmiş, böyle hep böyle acıklı (üzüntülü) hikayeler. Öyle anlatıldığı gibi muhteşem hikayeler değil. Bunu kadın hareketi biliyor yani, başına gelecekleri biliyor o yüzden de bunların tekrar yaşanmasına izin vermemek için elinen geleni yapıyor.

Nurgül Özz: Tam da bu noktada sen yakın zamanda sebuka web sitesinde bir yazı yayınladın "çocukları rahat bırakın" tam da bu konuyla ilgili bir yazı. Orada da sonuçlarından bahsederken evlilik yoluyla istismar ya da aile içindeki o sömürünün

(kullanmanın) kadın üzerindeki başka etkilerinden bahsediyorsun. Belki bağlamak açısından hem o sonuçları neler olabilir, neler getirebilir hem nasıl hak ihlallerini çocuklar açısından beraberinde getiriyor, bundan da bahsederek tamamlayabiliriz.

Aslı Karataş: Bütün bu eğitim raporlarına bakın, kız çocuklarıyla oğlan çocuklarının zorunlu ilköğretimden sonra eğitime devam etmemeleri gerekçelerine bakın, sayı olarak çok farklı değil. Daha çok kız çocuğu ilköğretimden sonra devam etmiyor, daha çok oğlan çocuğu liseye devam ediyor değil, aslında eşit. Buradaki önemli fark şu: kız çocukları okula devam etmedikten sonra evleniyorlar, ilköğretimden sonra, oğlan çocukları ise işe giriyorlar, yani biryerde çırak oluyorlar. İşte o 14-15 yaşındaki çocuklar hangi işi yapmaya izinleri varsa o işi yapıyorlar. Dolayısı ile bir meslek ediniyorlar, dolayısı ile yaşamın öznesi olarak ekonomik hayatta yer alıyorlar, istihdama dahil oluyorlar ve bir ekonomik bağımsızlık kazanma yoluna girmiş oluyorlar. İkisi çok başka şey, kız çocuğunun evlendirilince aslında eğitime erişmesinin önüne bir bariyer (engel) koyulur. Kız çocuğunun okumasına engel olur yani aslında evlendirilmiş olması, tıpkı çalışmasına engel olduğu gibi bir çok halde. Belki o anlamda bu tabii ki imkanlarla alakalı ama, zorunlu eğitimin ilköğretiminden liseye çıkarılması bile desteklenebilir. Çünkü görüyoruz, dediğim gibi, eğitime devam etmeyenler, nitelikli mesleklere sahip olamıyorlar. Nitelikli meslek ne demek; iş güvencesi olan, emekli olabildikleri. Çünkü biliyoruz birçok ev çalışanı, evlere temizliğe giden kadın çalışanlar, güvencesiz çalışıyorlar ya da tekstil atölyelerinde kadınlar güvencesiz çalışıyor, sigortasız çalışıyor, emekli olma ihtimalleri yok. Bu nitelikli işlerde çalışabilmek için de eğitim almış olmaları şart, en az lise olmaları şart aslında, ve o işlere giremedikleri noktada da ekonomik bağımsızlık elde edemiyorlar. Bu ekonomik bağımsızlık elde edememe aslında bütün tahakkümün (baskının) en önemli sebebi. Yani o kız çocuklarının başını başta bir ezmiş oluyorsun, o kız sesini, o çocuk sesini çıkaramıyor çünkü zaten en verimli olabileceği yaşta, 14 yaşında, 15 yaşında, çünkü ne yaparsan o zaman yaparsın, o sırada meslek ediniyor vesaire o esnada çocuk bakıyor evde, ev işi yapıyor oluyor. Ve sonra gelir (para) getirebileceği bir niteliğe sahip olamıyor. Ve giderek kanatları kırılıyor zaten belli bir yaştan sonra -ben zaten bu yaştan

sonra yapamam demeye başlıyor. O yüzden de o çocuk evliliklerinin/istismarın uzun vadede de çocuklar üzerinde önemli bir hak ihlaline yol açtığını düşünüyorum. Yani burda bütün yetişkinlerin, kendi çocukları olsun veya olmasın çocukların üstün yararını korumaları, çocuğun varlığını ve gelişimini sürdürebilmek için önündeki imkanları açmak, önündeki bariyerleri (engelleri) kaldırmak gibi sorumlulukları var . Yani bu çocuk haklarına dair sözleşmeden de ülkenin doğan sorumluluğu, işte çocuk koruma kanunundan da doğan sorumluluğu, vatandaş olarak da sorumluluğu. Dolayısı ile bütün bu hakları ihlal etmiş oluyorsun bu evlilik adı altında istismarı meşrulaştıran (kabul ettiren) düzenlemelerle.

Nurgül Özz: Peki Aslı, yani son olarak şeyi sorarak tamamlamak istiyorum; belli bir mağduriyet üzerinden böyle bir teklifin geldiğini düşünerek, bu konuda senin çözüm önerilerin neler olabilir? Yani bu mağduriyetlerin giderilmesi ya da bu durumların sürmemesi için ya da çocukların olumsuz bir şekilde etkilenmemesi için nasıl bir çözüm önerilerin var?

Aslı Karataş: Bence bir kere kanunen bu olağanüstü evlenme yaşının falan kaldırılması lazım. O evlilik yaşının 18'de sabitlenmesi lazım. Bence o veli izniyle 17, hakim izniyle 16 bunlar hep böyle ortalığı karıştıran şeyler. Bir de o geriye dönük 15 - 12 yaş grubundaki gene o kanun değişikliğine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum, 15 yaş altı çocukların korunması için. Mevzuatsal (kanunlara göre) anlamda, kurumsal anlamda zaten bu önemli bir eksik, ceza kanunu açısından baktığımızda eksik. İkinci olarak bizim burda hep konuştuğumuz İstanbul Sözleşmesi ile, 6284 sayılı kanunla anlattığımız aslında, kız çocuklarına ve kadınlara yüklenen bu geleneksel rollerin nasıl mağduriyetlere yol açtığı, nasıl ayrımcılığa yol açtığı, nasıl sistematik bir tahakküme (baskıya) yol açtığı. Dolayısı ile bunları nasıl aşabileceğimiz yönünde, hiç şaşırtıcı olmayan bir şekilde İstanbul Sözleşmesinde 6284 sayılı kanuna gelen eleştiriler, bütün itirazlar bu başlıklarda toplanıyor. Mesela açıp okuyun neden karşı olduklarını, şey yazıyor: kadınları annelikten soğutan kanun, kadınları ev işleri yapmaktan imtina ettiren (yapmasını istememek)

sözleşme falan böyle şeyler yazıyor. Ve böyle şey diyesim geliyor o eleştirilere: tam da bu, tam da bunu yapıyor 6280, tam da bunu yapıyor İstanbul Sözleşmesi, iyi ki yapıyor. Şimdi dolayısı ile bu kurumsal anlamda, kurumsal ayrımcılığın düzenlenebilmesi için, önce bu eğitimin başta bir tekrar gözden geçirilmesi lazım. Daha 2018'de Milli Eğitim toplumsal cinsiyet eğitimini müfredatından (ders program listesinden) çıkardı. Bizim böyle bir eğitimimiz yok falan gibi web sitesinde açıklamalar yapmak zorunda kaldı bakanlık. Çünkü toplumsal cinsiyet eğitimi adı altında, kız çocuklarını ev işlerinden soğutuluyor, annelikten soğutuluyor, LGBTİ, eşcinsel evlilikler özendiriliyor, eşcinsel olmaya özendiriliyor gib itirazlar çıktı. Bu sistemin değişmesi lazım, evet gerçekten Milli Eğitim Bakanlığı'nın bünyesinde toplumsal cinsiyet eğitimi gelmesi lazım. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, şimdi adı değişti, o bakanlığın gene toplumsal cinsiyet yaklaşımını anlatan, bu ayrımcılığa karşı durduğunu, kurum olarak belirten eğitimler yapması, saha (alan) çalışmaları yapması lazım. Çünkü bu yapıldığında bu değişiyor, bunu görüyoruz. 2010'da yaptılar, kadın cinayetleri bile tak diye düştü. Çünkü bu bir zihniyet meselesi, sen kadının yerini evi gördüğün zaman, kadının yeri mutfaktır, bir kadın en çok annelik yakıştır gibi dediğin zaman, karşı çıkan -yoo bu çocuk okuyacak, itirazları da sana - ama önce anne, önce yani çocuğuna baksın, evini geçindirsin, çevirsin de, arta vakti kalırsa orda da çalışabilir, aile bütçesine katkı sağlar gibi bir düşünceyi beslersen, bunu dönüştüremezsin (değiştiremezsin). İstedığın kadar kanun çıkar. Bunu dönüştürebilmek için önce o yaklaşımın dönüşmesi lazım. Sağlık Bakanlığı bile burda işin içinde, "ana çocuk sağlığı merkezlerinin" adının da değişmesi lazım. O kadar çok kurumun katıldığı bir konu ki bu. Onların hepsi tekrar katılırsa da o zeminin değişmesi, dönüşmesi çok kolay ve mümkün aslında.

Nurgül Özz: Aslında evliliğin önünü açmak yerine bu toplumsal algının ve belki kültürün değişmesi aslında önemli olan.

Aslı Karataş: Dönüşüyordu bence, hani biraz böyle şey oluyor; mehter takımı, iki ileri bir geri gibi, çünkü hep diyoruz ya; müktesep (kazandığımız) haklarımızı kaybetmeyeceğiz.

Çünkü bunların hepsi bir kadın mücadelesi sonucunda elde edildi (kazanıldı). Bu haklar kimseye böyle tepeden inme verilmedi. Miras hakkı da, nafaka hakkı da, çalışma hakkı bile yani o kadar yeni ki. Hala kanunda, iş kanununda şey var ya: evlilik sebebiyle işten ayrılan kadın işçi kıdem tazminatına hak kazanır. Bu ayrımcı düzenleme; şimdi iş kanunundaki bu düzenleme neye dayanıyor biliyor musunuz? Medeni kanun çünkü diyor ki -çok yakın tarihe kadar yine 90' falan- evli kadın çalışabilmek için kocasında rıza almak zorundadır diyor. Kocasının rızası yoksa evli kadın çalışamaz diyor, dolayısı ile kadın evlendi ve kocası izin vermediği için işten ayrılmış olabilir onun için bari kıdem tazminatını alsın diye kanun normalde koyulmuş. Medeni Kanun değişmiş -rızaya gerek yoktur- a gelmiş ama iş kanunu değişmemiş çünkü fiilen bu uygulama devam ediyor, fiilen gerçekten kadınlar çalışma hayatından geri çekilmek zorunda kalıyorlar evlilik sebebiyle. Ordaki kadınların da mağdur olmaması amaçlı o iş kanunu maddesini tutmuşlar. O yüzden de demek istediğim; yani bu değişim, bu haklar kolay kazanılmadı ve kademeli olarak almaya çalışıyorlar. Şimdi nafakanın tartışılması, sonra miras hakkının tartışılmasına da sebep olabilir. Çünkü bunların hepsi meşru zemini olan haklar ama bir takım tuhaf argümanlarla (düşüncelerle) tekrar geri çekilmeye çalışılıyor, geri adım attırılmaya çalışılıyor. O yüzden de sonuna kadar karşısında durmalıyız diye düşünüyorum.

Nurgül Özz: Bu yüzden de şuan hem kadın hareketi hem çocuk hakları alanındaki aktivistlerin aslında gerçekten sıkı sıkıya takip ettiği ve savunmalarını yaptığı bir alan. Mücadeleyi biz de sürdürmeliyiz. Bize verilen sürenin (zamanın) sonuna geldik Aslı, çok teşekkürler. Senin eklemek istediğin, son olarak söylemek istediğin bir şey var mı?

Aslı Karataş: Parçalı anlatmış olabilirim, umarım kopukluk yaşanmamıştır. Bana e-mail üzerinden aslı@sebuka.com üzerinden ya da 'sebuka _com' instagram hesabı üzerinden de ulaşabilirsiniz, iletişimde kalmayı isterim.

Nurgül Özz: Aslı'ya zaman ayırıp yayınımıza katıldığı için çok teşekkür ediyoruz. Bir sonraki bölümde Avukat Seda Akça ile "ergen cinselliği ve flört hakkı" üzerine sohbet edeceğiz. Görüşmek üzere.

* Çocuk ve Ergen Odağında Cinsel Haklar Podcast Serisi işitme engellilerin erişimi için Dicle Demirkıran ve Şevval Kılıç tarafından yazıya dökülmüştür/uyarlanmıştır.